

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého **S. S.**, narodeného X., zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v K., bývajúceho u matky, dieťa rodičov: **Mgr. V. G.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. M. K., advokátom so sídlom v K. a **Mgr. P. S.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. M. H., advokátom so sídlom v K., o **zmenu úpravy rodičovských práv a povinností a iné**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 25 P 231/2011, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. septembra 2013 sp. zn. 7 CoP 179/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 22. marca 2013 č.k. 25 P 231/2011-309: 1/ zamietol návrh otca na zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti otca, 2/ zamietol návrh na zverenie maloletého dieťaťa do striedavej starostlivosti oboch rodičov, 3/ zastavil konanie o vzájomnom návrhu matky na zvýšenie výživného na maloleté dieťa za obdobie od 21. novembra 2011 do 31. decembra 2012, 4/ zastavil konanie o zmene úpravy styku s maloletým dieťaťom, 5/ schválil rodičovskú dohodu o zvýšení výživného na maloleté dieťa a o dlžnom výživnom za obdobie od 1. januára 2013 do 31. marca 2013 v znení uvedenom vo výrokovej časti, 6/ rozhodol, že o náhrade trov štátu rozhodne súd osobitným uznesením 7/ žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V prejednávanej veci sa otec maloletého dieťa domáhal zmeny rozsudku Okresného súdu Košice II zo 14. júla 2006 sp. zn. 17 C 29/2010, ktorým bolo manželstvo rodičov maloletého

rozvedené a maloletý S. bol zverený na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky. Zamietnutie návrhu otca na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti otca alebo alternatívne do striedavej starostlivosti oboch rodičov odôvodnil súd tým, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že hoci obidvaja rodičia sú schopní sa o maloletého S. postarať a maloletý má obidvoch rodičov rád, osobnostné a emočné vlastnosti sú stabilnejšie u matky. Súd prihliadol aj na názor maloletého S., toho času vo veku blízkom 7 rokov, ktorý inklinuje k matke, želá si s ňou byť aj v budúcnosti a s jej osobou spája aj silno nakoncentrovanú predstavu odchodu a života v Amerike. Otca maloletý neodmieta, ale väzbu k otcovi neprežíva ako prioritnú a sú isté náznaky zavrhovania otca, ktorého vníma ako prekážku svojho odchodu do Ameriky. Na základe vyššie uvedeného skutkového stavu a s prihliadnutím aj na názor maloletého dieťaťa, pretože záujem maloletého dieťaťa je prvoradý, zamietol návrh otca na zverenie maloletého do jeho osobnej starostlivosti. Z dokazovania taktiež vyplýva, že rodičia navzájom vykazujú názorové a komunikačné rozdiely, nie sú zosúladení vo výchovnom spolupôsobení a rodičia a ani dieťa nie sú toho času na úspešnú realizáciu striedavej starostlivosti pripravení, v dôsledku čoho súd zamietol aj návrh otca na zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti oboch rodičov. Keďže v priebehu súdneho konania došlo k vzájomnej dohode rodičov o zvýšení vyživovacej povinnosti otca zo sumy 50 € na 70 € mesačne od 1. januára 2013 a táto dohoda rodičov o zvýšení výživného a o dlžnom výživnom za obdobie od 1. januára 2013 do 31. marca 2013 je v záujme a v prospech maloletého dieťaťa, súd rodičovskú dohodu podľa § 24 ods. 3 Zákona o rodine schválil. Vzhľadom na uzavretú rodičovskú dohodu matka maloletého vzala späť svoj vzájomný návrh o zvýšenie vyživovacej povinnosti otca a zmenu úpravy styku maloletého s otcom, preto súd v príslušných častiach konanie podľa § 96 O.s.p. zastavil. Rozhodnutie o náhrade trov konania medzi účastníkmi odôvodnil § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Nakoľko v čase vyhlásenia rozsudku nebolo možné rozhodnúť o náhrade trov štátu, súd vyslovil, že o náhrade trov štátu súd rozhodne osobitným uznesením.

Proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu otca na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti otca a výroku o zamietnutí návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej starostlivosti rodičov podal otec maloletého dieťaťa odvolanie. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. septembra 2013 sp. zn. 7 CoP 179/2013 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd sa celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že v konaniach o starostlivosti

súdu o maloleté deti je ústredným záujmom a predovšetkým sa prihliada na záujem maloletého dieťaťa na zdravom fyzickom a psychickom vývoji, pričom tento pojem - záujem maloletého dieťaťa, nie je možné zamieňať s individuálnymi záujmami rodičov, alebo s ich individuálnymi predstavami o starostlivosti o maloleté dieťa. V danej veci súd prvého stupňa popri záveroch psychologických posudkov skúmajúcich predpoklady jednotlivých rodičov, venoval v súlade s § 43 ods. 1 Zákona o rodine náležitú pozornosť názorom maloletého dieťaťa, ktoré prejavilo záujem zotrvať v starostlivosti matky a jednoznačne odmietlo striedavú starostlivosť. Odvolací súd taktiež poukázal na veľmi pozitívny vzťah maloletého k súčasnému manželovi matky a počínajúce negatívne naladenie maloletého k otcovi, ktorého si spája s dôvodom nerealizácie odchodu s matkou a jej terajším manželom do USA, ktoré sa podľa záverov znalca Dr. B. môže s vysokou pravdepodobnosťou ešte zvýrazniť a hrozí až nenávistné zavrhnutie otca, ak by sa odchod maloletého s matkou nerealizoval. Náhradu trov odvolacieho konania nepriznal žiadnemu z účastníkov, pretože žiaden z účastníkov si náhradu trov neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p. v spojitosti s § 224 ods. 1 O.s.p.).

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletého dieťaťa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. a namietal, že v dôsledku nedostatočného, zmätočného a nepresvedčivého odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa a následného rozhodnutia odvolacieho súdu bola mu odňatá možnosť konať pred súdom a porušené ústavné právo na spravodlivý súdny proces. Súdne rozhodnutia označil za zmätočné, rozporuplné a polemizoval s dôvodmi súdov uvedených v ich rozhodnutiach. Vytýkal súdu prvého stupňa, že nesprávne v rozhodnutí stotožňuje najlepší záujem maloletého s jeho výslovnou vôľou ovplyvnenou pôsobením matky, s ktorou žije v spoločnej domácnosti a z toho dôvodu je odôvodnenie jeho rozhodnutia nezrozumiteľné a zmätočné. Nesúhlasil s hodnotením vykonaného dokazovania, ktoré nerešpektuje základný záujem dieťaťa, ktorým je byť v starostlivosti oboch rodičov. Súd sa v odôvodnení nezaoberal vplyvom manžela matky na maloletého a ani skutočnosťou, že matka prejavila jednoznačný úmysel dieťa odviesť zo svojho prirodzeného prostredia, v ktorom vyrastalo, nezohľadnil skutočnosť, že otec maloletého za úmyslom riadnej starostlivosti pred podaním návrhu zabezpečil v súčinnosti so svojou manželkou bývanie vhodné na výkon osobnej starostlivosti o maloletého a je ochotný podniknúť všetky kroky za účelom naplnenia vzťahov maloletého so všetkými rodinnými príslušníkmi. Odvolací súd neakceptoval odvolací dôvod uplatnený v odvolaní v zmysle § 221 ods. 1 O.s.p. v súvislosti s nedostatočným a zmätočným

rozhodnutím súdu prvého stupňa a bez ďalšieho sa stotožnil s jeho odôvodnením. Z dôvodu, že rozhodnutím súdov došlo k závažnému porušeniu práva dovolateľa v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, žiadal zrušiť rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Matka maloletého vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie ako neprípustné odmietnuť. Súdny svoje rozhodnutia vychádzajúce z rozsiahleho dokazovania náležite odôvodnili a dovolateľovi neodňali žiadne procesné práva. Návrhy otca správne právne posúdili, keď na podklade znaleckých posudkov a po primeranom prihliadnutí k názorom a postojom maloletého dieťa dospeli k záveru, že nie je v jeho záujme zmena v osobnej starostlivosti a ani zavedenie striedavej starostlivosti oboch rodičov.

Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa vyjadrenie k dovolaniu nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či tento mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 O.s.p. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Prípustnosť dovolania otca maloletého dieťaťa z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva, pretože dovolaním napadnutý rozsudok nevykazuje znaky žiadneho z rozsudkov uvedených v tomto ustanovení.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal dovolací súd, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Je potrebné uviesť, že ak v konaní došlo k niektorej z uvedených väd, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak tento opravný prostriedok neprípustný (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 11/1998 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998). Na druhej strane ale treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných väd; určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť súdy nižších stupňov, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či ich procesným postupom nebola otcovi maloletého odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Otec maloletého tvrdí, že odvolací súd mu odňal možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že prevzal všetky v jeho odvolaní vytýkané vady proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, vôbec sa nezaoberal jeho

odvolacími námietkami v súvislosti s nedostatočným a zmätočným odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napríklad právo zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, podávať návrhy a opravné prostriedky). Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k takej procesnej vade, ktorá by otcovi znemožnila realizáciu jeho procesných oprávnení.

Dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia je judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (porovnaj R 111/1998), teda nie procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti ako dôvodu zakladajúceho (iba) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva z viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (viď rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 MCdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 216/2010, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Pre úplnosť – na doloženie pretrvávajúcej aktuálnosti právnych záverov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaujatých v preskúmvanej veci – dovolací súd uvádza, že Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 22. januára 2014 sp. zn. I. ÚS 14/2014 odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 10. januára 2013 sp. zn. 3 Cdo 74/2012 (založenému aj na závere, že nepreskúmateľnosť nezakladá procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) s tým, že „nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné toto rozhodnutie označiť za nezlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou ustanovenými princípmi súdneho rozhodovania“.

V súvislosti s predmetnou námietkou dovolateľa je potrebné uviesť, že odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (str. 5) vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, preto obmedzil odôvodnenie svojho potvrdzujúceho rozhodnutia len na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa. Aplikáciou § 219 ods. 2 O.s.p. odvolací súd vyjadruje nielen svoj záver, že napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie považuje za vecne správne, ale zároveň (i keď prípadne aj bez výslovného vyjadrenia) tiež záver, že námietky vznesené účastníkom konania v odvolaní nie sú dôvodné, právne významné alebo spôsobilé spochybníť správnosť záverov uvedených v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa. Postup odvolacieho súdu, ktorý je v súlade s uvedeným ustanovením, nevykazuje znaky procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že podľa názoru dovolateľa mu možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) bola odňatá tiež tým, že súd prvého stupňa sa nezaoberal písomnými dôkazmi, ktoré súdu predložil a nevykonal dokazovanie ich oboznámením, súdy nesprávne vyhodnotili vykonané dokazovanie a rozhodli bez toho, aby mali k dispozícii úplné a správne skutkové zistenia.

K uvedenej argumentácii dovolací súd uvádza nasledovné:

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011). Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten – ktorý dôkaz) môže mať za následok neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy

na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné (viď R 125/1999, R 6/2000). V prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

Ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, to ale samo o sebe nezakladá prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

Keďže prípustnosť dovolania otca maloletého dieťaťa nemožno vyvodit' z ustanovení § 238 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol jeho dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na dôvody odmietnutia dovolania (procesná neprípustnosť dovolania) sa dovolací súd nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O trovách dovolacieho konania súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. mája 2014

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková